

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku B. K.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w W.
o prawo do policyjnej emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 lipca 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W. decyzją z dnia 27 listopada 2013 r. stwierdził ustanie z dniem 3 kwietnia 2008 r. prawa do emerytury policyjnej ubezpieczonego B. K. i wstrzymał wypłatę świadczenia emerytalnego ubezpieczonego od dnia 1 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r., po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że stwierdził, iż prawo ubezpieczonego B. K. do policyjnej emerytury nie ustało z dniem 30 kwietnia 2008 r. oraz nakazał wznowić wypłatę policyjnej emerytury od dnia 1 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 31 lipca 2015 r., na skutek apelacji organu rentowego, zmienił zaskarżony

wyrok i oddalił odwołanie oraz nie obciążył ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji, że skoro przesłanką materialną utraty prawa do emerytury policyjnej z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2013 r., poz. 667 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna funkcjonariuszy) i podstawą do wydania przez organ rentowy decyzji stwierdzającej ustanie tego prawa jest prawomocne skazanie funkcjonariusza – co w tej sprawie nastąpiło wyrokiem Sądu Rejonowego w I. z dnia 17 grudnia 2007 r., II K [...], który uprawomocnił się z dniem 3 kwietnia 2008 r. – to zatarcie skazania, które na mocy art. 106 k.k. nastąpiło z dniem 4 października 2010 r. (tj. z upływem 6 miesięcy od zakończenia 2-letniego okresu zawieszenia kary pozbawienia wolności) prowadzi do stanu, w którym brak przesłanki pozwalającej organowi na wydanie decyzji o ustaniu prawa do emerytury policyjnej. Sąd Apelacyjny podniósł, że stosownie do art. 11 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., dalej ustawa o emeryturach i rentach). Stanowią one, że prawo do świadczeń powstaje i ustaje z mocy ustawy (*ex lege*) z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych przez przepisy regulujące je i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego (art. 100 ust. 1, art. 101 pkt 1 i art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach). Oznacza to, że decyzja organu rentowego stwierdzająca przyznanie prawa do świadczenia emerytalno-rentowego zawsze ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Nie kreuje ona danego stanu prawnego, tylko potwierdza spełnienie określonych ustawowych przesłanek. Wobec powyższego samo wydanie zaskarżonej decyzji po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się skazującego wyroku karnego, mimo niewątpliwego zatarcia skazania, nie ma wpływu na istnienie prawa ubezpieczonego do świadczenia emerytalnego. Ustanie prawa ubezpieczonego do policyjnej emerytury nastąpiło

bowiem z mocy prawa z dniem 3 kwietnia 2008 r., tj. z dniem uprawomocnienia się wyroku skazującego go za popełnienie przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k. w zbiegu z art. 228 § 3 k.k. w zbiegu z art. 270 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. na rok pozbawienia wolności z zawieszeniem tej kary na okres 2 lat tytułem próby, zaś zaskarżona decyzja z dnia 27 listopada 2013 r. mając charakter deklaratoryjny, potwierdza tylko ten stan. Prawomocne skazanie ubezpieczonego nastąpiło po wejściu w życie z dniem 11 czerwca 2007 r. nowelizacji ustawy emerytalnej funkcjonariuszy, dokonanej ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 82, poz. 558), zmieniającej art. 10 ust. 1 i 2 tej ustawy, który w brzmieniu nadanym nowelizacją stosuje się w przypadku, gdy funkcjonariusz został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny po dniu wejścia w życie nowelizacji. Po zmianie art. 10 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy przesłanką materialną utraty prawa do emerytury policyjnej nie jest data popełnienia czynu zabronionego, ale prawomocne skazanie po wejściu w życie nowelizacji. W konsekwencji prawomocne skazanie ubezpieczonego w dniu 3 kwietnia 2008 r. spowodowało z tym dniem utratę prawa do zaopatrzenia emerytalnego z mocy samego prawa (art. 10 ust. 2 i art. 39 ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy), gdyż skutek w postaci ustania prawa do świadczenia emerytalnego następuje z mocy prawa w momencie zajścia przesłanki, z którą został powiązany.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę zaskarżonej decyzji przez uznanie, że prawo do policyjnej emerytury nie ustało z dniem 30 kwietnia 2008 r. oraz nakazanie wznowienia wypłaty policyjnej emerytury od dnia 1 grudnia 2013 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie Sądowi Apelacyjnemu sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy przez błędną jego wykładnię.

W ocenie skarżącego za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polegającego na ustaleniu czy „prawomocne skazanie”, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy dotyczy skazania zatartego w rozumieniu art. 106 k.k. oraz czy zasadne jest uznanie, że pozbawienie uprawnień emerytalnych na podstawie art. 10 ust. 2 tej ustawy następuje w formie decyzji deklaratoryjnej, niewymagającej ustalenia, czy w dacie wydania decyzji „prawomocne skazanie” pozostaje w obiegu prawnym, mimo jego zatarcia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego

rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 189 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

W skardze kasacyjnej brak istotnego zagadnienia prawnego w takim rozumieniu dlatego, że przedstawione w niej zagadnienie prawne zostało już rozstrzygnięte. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2015 r., II UK 247/14 (LEX nr 1764809 z glosą A. Ringa LEX/el 2015), stwierdził jednoznacznie, że zatarcie skazania nie oznacza, iż przestępstwo nie zostało popełnione, a jedynie, że od chwili zatarcia skazania (a więc na przyszłość), skazany ma status osoby niekaranej. Niewątpliwie z chwilą zatarcia skazania uważa się je za niebyłe (art. 106 k.k.), przy czym skuteczność tej zasady aktualizuje się z chwilą nastąpienia zatarcia skazania, co oznacza, że skazanie uznaje się za niebyłe dopiero od momentu nastąpienia zatarcia skazania, nie zaś wcześniej, nadto ma ono skutek „na przyszłość”. Zasada uważania skazania za niebyłe, co oczywiste, może odnosić skutek tylko w stosunku do decyzji o charakterze konstytutywnym (prawotwórczym), nie zaś w stosunku do decyzji o charakterze deklaratoryjnym (poświadczającym). Nie budzi natomiast wątpliwości, że decyzje dotyczące stwierdzenia nabycia prawa do emerytury policyjnej, jak i stwierdzające ustanie prawa do emerytury policyjnej, mają charakter deklaratoryjny i jedynie potwierdzają spełnienie ustawowych przesłanek do nabycia lub utraty prawa na potrzeby wypłaty lub wstrzymania wypłaty świadczenia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2000 r., III ZP 29/00, OSNP 2001 nr 12, poz. 418 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2009 r., I UK 245/08, LEX 48901). W uzasadnieniu powołanego powyżej wyroku z dnia 24 czerwca 2015 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że w przypadku funkcjonariuszy służb mundurowych, jednym z warunków nabycia prawa do emerytury policyjnej jest, określony w art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej

funkcjonariuszy, warunek niekaralności za przestępstwo wymienione w tym przepisie, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby. Tym samym nabycie bądź utrata prawa do świadczeń emerytalnych następuje niezależnie od działań organu rentowego, ale z mocy ustawy, czyli następuje nie z chwilą wydania przez organ rentowy decyzji o przyznaniu bądź ustaniu prawa do świadczeń, ale z chwilą gdy zostaną spełnione wszystkie wymagane ustawą warunki konieczne do uzyskania prawa, albo z chwilą gdy ustanie którykolwiek z wymaganych ustawą warunków koniecznych do uzyskania prawa do świadczenia (art. 39 ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy). Z treści tych przepisów wynika, że w przypadku prawomocnego skazania funkcjonariusza, następuje nieodwracalna utrata prawa do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie ustawy ze skutkiem od chwili prawomocnego skazania, a nie z chwilą wydania decyzji przez organ rentowy, przy czym ustawa nie przewiduje sytuacji „przywrócenia” prawa do świadczenia zaopatrzeniowego. W świetle powołanego judykatu, w pełni uzasadnione było przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że prawo skarżącego do emerytury policyjnej ustało z mocy prawa z dniem 3 kwietnia 2008 r., tj. z dniem uprawomocnienia się skazującego go wyroku sądowego, a więc jeszcze przed zatarciem skazania, które nastąpiło w dniu 4 października 2010 r.

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje kolejna potrzeba wyjaśniania tego samego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd w konkretnej kwestii, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z dnia 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.